

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2004-06-15

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, f.d. justitierådet Inger Nyström och regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson.

Vissa rättigheter vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering

Enligt en lagrådsremiss den 3 juni 2004 (Försvarsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott,
3. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
4. lag om ändring i lagen (1994:588) om utbildning för fredsfrämjande verksamhet,
5. lag om ändring i lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m.,
6. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
7. lag om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Mikael Andersson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet

Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

2 kap. 7 b §

I 2 kap. brottsbalken finns bestämmelser om tillämpligheten av svensk lag och svensk domstols behörighet. För brott som begåtts i Sverige är huvudregeln att lagföringen skall äga rum här. Gärningsmannens nationalitet och hemvist saknar därvid betydelse. Enligt 7 § skall domstolen emellertid iaktta de begränsningar som följer av allmänt erkända folkrättsliga grundsatser eller av överenskommelse med främmande makt.

Bestämmelserna i 7 a och 7 b §§ innebär att i vissa angivna situationer frågan om åtal i det enskilda fallet skall avgöras av regeringen. Enligt 7 b § krävs sålunda regeringens förordnande om brott har begåtts av personal som tillhör en främmande makts militära styrka som besöker Sverige inom ramen för internationellt samarbete.

Den nu föreslagna ändringen av 7 b § är föranledd av att EU:s nya avtal om status för personal vid viss verksamhet, EU SOFA, omfattar såväl militär som civil personal. Paragrafen måste därför utvidgas till att avse även den sist nämnda kategorin. Samtidigt har en justering vidtagits för att undanröja tolkningsproblem som kan uppkomma med lokutionen "vid besök i Sverige", eftersom t.ex. uppdrag inom ramen för internationell krishantering skulle kunna medföra en längre tids vistelse i landet.

Förslagets formulering "den som befinner sig i Sverige" kan emellertid, trots sammanhanget, enligt Lagrådets mening enligt ordalydelsen läsas så att envar, och då även svenska medborgare eller utlänningar med hemvist här, som befinner sig i Sverige i någon i paragrafen angiven situation finge åtalas för brott endast efter förordnande av

regeringen. Lagrådet föreslår därför, med hänsynstagande till de lokutioner som används bl.a. i 2 kap. 2 och 7 a §§ brottsbalken och i det remitterade förslaget till lag om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering, att 2 kap. 7 b § ges följande lydelse:

”En utlänning som saknar hemvist i Sverige men som befinner sig här i landet inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, får åtalas för brott som han eller hon har begått under sin vistelse här endast efter förordnande av regeringen.”

Förslaget till lag om ändring i lagen om utlämning för brott

5 §

I gällande lydelse innehåller 5 § första stycket utlämningslagen ett förbud mot utlämning för militära brott. Enligt andra stycket utgör detta förbud inte hinder att, om gärningen innefattar jämväl brott för vilket utlämning eljest må ske, utlämna personen för det brottet.

Innebörden av det remitterade förslaget är att utlämning för militära brott skall vara möjligt inom ramen för internationellt militärt samarbete och internationell krishantering. Enligt Lagrådets mening skulle detta undantag komma till tydligare uttryck om det knöts direkt till förbudet i första stycket. Det kan också anmärkas att den i remissen föreslagna omredigeringen av andra stycket har medfört en saklig ändring av det nu gällande undantaget.

Mot bakgrund av det anförda förordar Lagrådet att 5 § första stycket ges följande lydelse och att andra stycket lämnas oförändrat:

”För gärningar som nämns i de föreskrifter i 16 kap. brottsbalken som avser brott av krigsman eller i 21 kap. brottsbalken eller i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt får utlämning inte medges, om inte annat följer av en internationell överenskommelse som är i kraft mellan Sverige och den ansökande staten.”

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.